

14.GAIA. NUTRIZIOA ADIN TALDEKA (II)

Edurne Simon eta Jonatan Miranda

14.1. Helduaren nutrizioa eta dietetika

14.1.1. Helduen ezaugarri fisiologikoak eta psikosozialak

14.1.2. Oinarrizko beharrizan nutritiboak

14.1.3. Gomendio dietetikoak

14.1.4. Helduentzako dieta orekatua

14.1.5. Gaixotasunak prebenitzeko gomendioak

14.2. Adinekoak

14.2.1. Sarrera

14.2.2. Beharrizan nutritiboak

14.2.3. Adinekoen elikadura-arazoak

Helduen ezaugarri fisiologikoak eta psikosozialak

- Helduen homeostasia
  - ▣ Gorputzaren zuhurtasuna
- Gorputz-konposizioa
  - ▣ Sexua, adina eta pisuaren arabera
    - Muskulu-masa: %30-65
    - Gantz-masa: %14-30
    - Minerala: %5-6
    - Zelulen kanpoko ura: %20
- Heldutasun psikologikoa
- Heldutasun psikosoziala
  - ▣ 18-40
  - ▣ 40-60
  - ▣ 60-80

GAIXOTASUNAK PREBENITZEKO GOMENDIO DIETETIKOAK

□ GOMENDIO DIETETIKOAK

□ ENERGIA

- Sexuen arteko ezberdintasuna ~%10
- Ariketa fisikoa (aintzinean/gaur egun)
- 40 urtetik gora hamarkada bakoitzean OM ↓ %5-10

□ PROTEINA

- 0,8-0,9 g/kg
- Animalia / landare (3/1) gutxienez

□ MINERALAK

- Ca
- Fe

□ BITAMINAK

GAIKOTASUNAK PREBENITZEKO GOMENDIO DIETETIKOAK

□ Gantza

- Gaixotasun koronarioak eta aterosklerosia
- Obesitatea eta minbizia
- Haragi gorria eta esneki osoak gantz aseak dituzte ⇒ gihar-haragia, arraina eta esneki gaingabetu edo erdigaingabetuak

□ Karbohidrato konplexuak

- KH ↑, Gantz ↓
- Arrisku kardiobaskularra ↓
- K, arterien tentsioa kontrolatzeko
- Karotenoideak eta E bitamina minbizietatik babestu
- Liseri-hodiaren funtzionamendu egokia bermatu

GAIXOTASUNAK PREBENITZEKO GOMENDIO DIETETIKOAK

□ Proteinak

- Gehiegizko ingestioa
- Kolesterola eta gantza

□ Energia

- Ariketa fisiko ↓, gastu energia ↓ eta gantz ↑
- Ariketa fisiko ↑, gastu energia ↑, betebeharren betetzea
- Alkohola hartzeak oreka energetikoa apurtzen du

GAIXOTASUNAK PREBENITZEKO GOMENDIO DIETETIKOAK

□ Mineralak

- $< 2,4$ g Na edo 6 g mahai-gatza $\Rightarrow$ hipertentsioa
- Ca eta P

□ Gehigarriak

- Ezin dute dieta orekatua ordezkatu
- Kontuz A eta D bitaminekin, Fe eta piridoxinarekin

Pertsona helduak

Adineko pertsonak

BESTELAKO GOMENDIOAK

- Jarduera fisikoa areagotzea
- Estresaren kontrola
- Tabakoaren eta alkoholaren kontsumoa murriztea

SARRERA

- Talde heterogeneoa.
- Ezaugarri fisiologikoak:
  - OM %20-30 ↓
  - Gorputz-konposizioa aldatuta
  - Jarduera fisikoa ↓
  - Zentzumenen galera partziala
  - Hortzen galera edo urritasuna
  - Digestio-aparatuaren asaldurak
  - Giltzurrunetako asaldurak
  - Sistema inmunea ahulduta

BEHARRIZAN NUTRITIBOAK

□ ENERGIA

- 1700-2000 kcal/egun
- Lipidoak: gantz ase gutxi
- KH: almidoiaren kontsumoa $\uparrow \Rightarrow$ zuntza
- Digestio-hodiaren mugimendua eta hesteko bakterioflora $\downarrow$

BEHARRIZAN NUTRITIBOAK

□ MIKRONUTRIENTEAK

- Dieta desorekatuak
- Farmakoak
- Bakterio-flora
- Ca eta Fe

□ URA

- 2,5-3 litro/egun
- Deshidratazioa
- Egitura likatsua edo geletak

ELIKADURA ARAZOAK

□ FISIOLÓGIKOAK

murtxikatzeko zailtasunak, hortzik eza, ikusteko edo usaintzeko zailtasunak, irensteko arazoak

□ METABOLIKOAK

idorreria, diarrea, nutrienteekiko intolerantzia, entzimen jarduera okerra

□ PSIKOLOGIKOAK

bakardadea edo depresioa

▣ Sinesmenak eta maniak

▣ Hezkuntza

Nutrientea	Azido folikoa (µg)	B12 bitam (µg)	B6 bitamina (mg)	C bitamina (mg)	Fe (mg)	Ca (mg)	Zn (mg)	Se (µg)	A bitamina (EB)(µg)	D bitamina (µg)	E bitamina (mg)	K bitamina (µg)
Gizonak	400	3	1,4	100	10	1000	10	55	1000	10-15	12-15	65
Emakumeak	400	3	1,2	100	10	1000	7	55	800	10-15	11-15	80